

Kansallisen tieliikenteen päästökaupan valmistelu ja arviointi

Asettaminen

Liikenne- ja viestintäministeriö on 9.2.2021 tekemällään päätöksellä asettanut hankkeen, jossa arvioidaan ja valmistellaan kansallisen tieliikenteen päästökaupan toimeenpanoa.

Toimikausi

Työryhmän toimikausi on 3.3.2021–1.12.2021

Tausta

Ilmasto- ja energiapoliittisessa ministerityöryhmässä päätettiin 13.1.2021, että hallitus arvioi ja päättää syksyllä 2021 lisätoimista, joilla liikenteen kasvihuonekaasupäästöt puolitetaan. Samalla päätettiin, että hallitus jatkaa eri toimenpiteiden, mukaan lukien tieliikenteen päästökauppa, valmistelua siltä varalta, että muut kansalliset ja EU-tason ratkaisut eivät riitä päästötavoitteen saavuttamiseen.

Tieliikenteen päästökaupan tarkempaa arvioimista ja valmistelua varten on tarpeen asettaa poikkihallinnollinen virkamiestyöryhmä. Ratkaistavia kysymyksiä liittyy useamman ministeriön asiantuntemukseen ja toimivaltaan.

Jäsenmaiden sisäistä tieliikenteen päästökauppaa ei tällä hetkellä säätele EU-tasoinen lainsäädäntö. Tieliikenteen päästökauppa ei kuulu EU:n laajuisen päästökaupan (ETS) ja sitä säätelevän päästökauppadirektiivin (2003/87/EY) soveltamisalaan. Tieliikenteen päästökaupasta ei ole olemassa myöskään kansallista lainsäädäntöä.

EU-sääntelyn soveltamisesta Suomessa säädetään päästökauppalain 311/2011¹ sekä lailla lentoliikenteen päästökaupasta 2010/34². Päästökauppalain 6 luvussa säädetään päästöoikeuksien huutokaupasta, joita noudatetaan myös lentoliikenteen päästökaupassa siltä osin, kun päästöoikeudet huutokaupataan.

Päästökauppalain 6 §:n nojalla Suomen päästökauppaviranomainen on Energiavirasto, joka on työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan virasto. Energiavirasto toteuttaa myös lentoliikenteen päästöoikeuksien huutokaupat Suomessa ja tulouttaa huutokaupatulot valtiolle.

¹ <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110311>

² <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2010/20100034>

Vuonna 2020 Energiavirasto järjesti yhteensä 142 kappaletta yleisten (esimerkiksi teollisuuden) päästöoikeuksien huutokauppaa ja 6 lentoliikenteen päästöoikeuksien huutokauppaa³. Yleisten päästöoikeuksien huutokaupoista kertyi valtiolle tuloja noin 218 miljoonaa euroa ja lentoliikenteen päästökaupoista noin 2,4 miljoonaa euroa vuonna 2020.

Tavoitteet

Hallitusohjelman mukaan Suomi on hiilineutraali vuonna 2035. Liikenteen päästövähennystavoitteiden tulee vastata tähän tavoitteeseen. Suomi vähintään puolittaa kotimaan liikenteen päästöt vuoteen 2030 mennessä verrattuna vuoden 2005 tasoon. Hallitusohjelmakirjauksen toteuttamiseksi liikenne- ja viestintäministeriössä on valmisteltu fossiilittoman liikenteen tiekartta, jossa esitetään konkreettiset toimenpiteet tavoitteen saavuttamiseksi.

Työryhmän työn tavoitteena on arvioida, mitä toimenpiteitä kansallisen tieliikenteen päästökaupan toimeenpano edellyttää, jotta hallitus voi syksyllä 2021 päättää tarvittavista lisätoimista.

Tehtävät

Työryhmän tehtävänä on tuottaa kattava arviomuistio, jossa arvioidaan ja valmistellaan kansallisen päästökaupan toimeenpanon edellyttämät toimet sekä niiden toteuttamisen aikataulu.

Arviomuistiossa työryhmän tulee

- 1) koota valmisteltavan asian kannalta relevantit, jo tehdyt selvitykset ja vaikutusten arvioinnit sekä tarpeen mukaan teettää uusia,
- 2) arvioida käytettävissä olevan tiedon perusteella tieliikenteen kansallisen päästökaupan taloudellisia ja muita vaikutuksia,
- 3) selvittää ja ratkaista päästökaupan toimeenpanoon liittyvät taloudelliset, oikeudelliset ja muut kysymykset,
- 4) selvittää uudistuksen edellyttämät lainsäädäntömuutokset sekä tehdä ehdotukset muista tarvittavista toimenpiteistä, kuten yritysten ja kotitalouksien mahdollisista kompensatiomalleista.

Organisointi

Organisoinnissa otetaan huomioon naisten ja miesten tasa-arvosta annetun lain (609/1986) 4a §:n säännökset toimielimen kokoonpanosta.

Työryhmä:

Puheenjohtaja johtava asiantuntija Niko-Matti Ronikonmäki / Liikenne- ja viestintäministeriö

Jäsenet:

Hallitusneuvos Matleena Kurki-Suutarinen / Liikenne- ja viestintäministeriö
 Erytisasiantuntija Tuuli Ojala / Liikenne- ja viestintäministeriö
 Johtava asiantuntija Outi Ampuja / Liikenne- ja viestintävirasto
 Verkostojohtaja Jarno Ilme / Liikenne- ja viestintävirasto
 Johtava asiantuntija Johanna Pakkala / Energiavirasto
 Teollisuusneuvos Juhani Tirkkonen / Työ- ja elinkeinoministeriö
 Erytisasiantuntija Ilari Valjus / Valtiovarainministeriö
 Erytisasiantuntija Ville Laasonen / Ympäristöministeriö

³ <https://energiavirasto.fi/huutokauppa>

Työryhmä voi tarvittaessa kutsua kokouksiinsa asiantuntijoita kuultaviksi ja nimetä pysyviä asiantuntijoita.

Kustannukset ja rahoitus

Ohjaus- ja projektiryhmien työ tehdään virkatyönä. Työryhmän työhön liittyviä toimeksiantoja voidaan maksaa liikenne- ja viestintäministeriön toimintamomentin 31.01.01 määrärahasta.

Kansliapäällikkö Harri Pursiainen

Osastopäällikkö, ylijohdaja Juhapekka Ristola

Jakelu

Matleena Kurki-Suutarinen / Liikenne- ja viestintäministeriö
Tuuli Ojala / Liikenne- ja viestintäministeriö
Outi Ampuja / Liikenne- ja viestintävirasto
Jarno Ilme / Liikenne- ja viestintävirasto
Johanna Pakkala / Energiavirasto
Juhani Tirkkonen / Työ- ja elinkeinoministeriö
Ilari Valjus / Valtiovarainministeriö
Ville Laasonen / Ympäristöministeriö